

ПОТРЕБИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ І СИСТЕМА ПРІОРИТЕТІВ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО УРЯДУ

SUSTAINABLE DEVELOPMENT NEEDS AND THE SYSTEM OF PRIORITIES OF THE UKRAINIAN GOVERNMENT

Курінний Є.В., д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізький національний університет

Наявність розвитку (прогресу, зростання) є обов'язковою ознакою позитивного сприйняття будь-якого соціально-політичного утворення (держави), а у разі якщо цей розвиток є сталим (постійним, безперервним), то дана держава визначається успішною, авторитетною і такою, що займає або у перспективі буде займати гідне місце серед переліку розвинутих країн світу. У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку. У підсумковому документі цього форуму «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було визначено 17 цілей сталого розвитку та 169 відповідних завдань. В Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019, було теж зафіксовано 17 цілей даного розвитку. У мирний час, з визначеними цілями сталого розвитку об'єктивно мають кореспондуватися пріоритети діяльності уряду. Однак, під час війни таке правило може діяти лише частково. Українським урядом на 2023 рік визначені такі пріоритети: забезпечення армії, оборона та безпека; інтеграція України в ЄС та НАТО; енергетичний фронт; відновлення України та ін. Зміст цілей сталого розвитку у значній мірі кореспондується з існуючими глобальними проблемами людства і має піддаватися вчасному корегуванню залежно від тенденцій щодо зміни їх першочерговості (особливо якщо це пов'язане з такою екзистенційною загрозою як світова війна). Потреби сталого розвитку мають тісний зв'язок з пріоритетами діяльності уряду, які у мирний час функціонують певного державного утворення є фактично похідними від цілей сталого розвитку. В умовах війни може виникнути необхідність забезпечення втілення у життя особливих урядових пріоритетів, що у перспективі не виключає змін та доповнень до переліку цілей сталого розвитку конкретної країни як під час воєнного стану або після його завершення. У теперішніх реаліях для української держави – гаряча стадія російської агресії та високий рівень політичної корупції є ключовими перешкодами на шляху вчасної та повної реалізації цілей сталого розвитку та урядових пріоритетів.

Ключові слова: сталий розвиток; урядові пріоритети; суспільні потреби; війна; корупція; глобальні проблеми; держава.

The presence of development (progress, growth) is a prerequisite for a positive perception of any socio-political entity (State), and if such development is sustainable (permanent, continuous), then the State is considered successful, authoritative and occupying, or which will occupy, a worthy place among the world's developed countries. In September 2015, the UN Summit on Sustainable Development was held as part of the 70th session of the UN General Assembly. The final document of the forum, «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development», identified 17 sustainable development goals and 169 relevant targets. The Decree of the President of Ukraine «On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030» dated September 30, 2019, No. 722/2019, also set 17 development goals. In peacetime, the government's priorities should objectively correspond to the defined goals of sustainable development. However, in wartime, the rule can only partially apply. The Ukrainian government has identified the following priorities for 2023: army support, defense and security; Ukraine's integration into the EU and NATO; energy front; restoration of Ukraine, etc. The content of the sustainable development goals largely corresponds to the existing global problems of humanity and should be subject to timely adjustment depending on trends in changing their priority (especially if it is related to such an existential threat as a world war). Sustainable development needs are closely related to the government's priorities, which in peacetime are actually derived from the goals of sustainable development. In wartime, there may be a need to ensure the implementation of special government priorities, which in the future does not exclude changes and amendments to the list of sustainable development goals of a particular country, either during martial law or after its termination. In the current realities of the Ukrainian State, the hot stage of Russian aggression and the high level of political corruption are key obstacles to the timely and full implementation of the sustainable development goals and government priorities.

Key words: sustainable development; government priorities; social needs; war; corruption; global issues; state.

Вступ. Наявність розвитку (прогресу, зростання, поступу вперед) є обов'язковою ознакою позитивного сприйняття будь-якого соціально-політичного утворення (держави), а у разі якщо цей розвиток є сталим (постійним, безперервним, наступальним), то дана держава визначається успішною, авторитетною і такою, що займає або у перспективі буде займати гідне місце серед переліку розвинутих країн світу.

І навпаки, у разі коли державне утворення не спроможне забезпечити хоча б будь-який помітний розвиток (не говорячи про його сталість), виникає велика ймовірність, що воно рано чи пізно може поповнити список держав, які не відбулися.

За останні п'ять десятиліть серед репрезентантів різноманітних галузевих наук, політиків, громадських діячів як вітчизняного так міжнародного рівнів, значної популярності та широкого вживання набув термін «сталий розвиток».

Вперше зазначений термін з'явився в документі Міжнародного союзу охорони природи «Всесвітня стратегія охорони природи» (1980). Однак, ще майже десятиліття він залишався практично непоміченим.

Сутність сталого розвитку полягає у визначенні життєздатних схем, що враховують та збалансовують економічні, соціальні та екологічні аспекти людської діяльності. Ухвалюючи рішення, громади, компанії та громадяни мають враховувати не лише перспективу 10–20 років, а й далеке майбутнє.

Простою мовою, сталий розвиток – це спосіб організації діяльності суспільства, за якою воно зможе існувати в довгостроковій перспективі. Він має на меті досягнення соціальної та економічної справедливості, збереження навколишнього середовища та відновлення використаних природних ресурсів.

Думка, що концепція сталого розвитку стосується лише екологічної ситуації, не правильна. Ця концепція набагато ширше, ніж просто турбота про екологію. Вона зачіпає всі сфери життя: економічну, соціальну та екологічну – тобто, екології відводиться лише третина уваги.

Центральне місце в концепції займає людина сучасного та людина майбутнього. Як експлуатація ресурсів, економічний розвиток чи спрямованість інвестицій, так і освіта, охорона здоров'я, зайнятість та боротьба з голо-

дом – за цією концепцією всі аспекти розвитку суспільства мають узгоджуватися як і з сучасними, так і з майбутніми потребами [1].

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку. У підсумковому документі цього форуму «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було визначено 17 цілей сталого розвитку та 169 відповідних завдань.

В Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року №722/2019, було визначено 17 цілей даного розвитку на вказаний вище період, а саме: подолання бідності; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці; забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх; забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат; забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією; забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх; сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; скорочення нерівності; забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками; збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку; захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття; сприяння побудові мирлобного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях; зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

Також, у цьому нормативно-правовому акті зазначалось, що Цілі сталого розвитку України (далі ЦСР) на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проєктів прогнозних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України.

Крім того, Національній академії наук України, Національним галузевим академіям наук України (зокрема й Національній академії правових наук України), було рекомендовано враховувати ЦСР України на період до 2030 року під час визначення напрямів наукових досліджень.

Нажаль, після широкомасштабної агресії РФ 24 лютого 2022 року, актуальність досягнення більшості наведених вище ЦСР об'єктивно зменшилась (насамперед у зв'язку з нереалістичністю їх досягнення). На перший план постали завдання оборони України та забезпечення її національної безпеки. Головною стратегічною метою у часи війни є – виживання та збереження української держави, що у першу чергу гарантується нашою перемогою над сильним і підступним ворогом.

В теперішній період лихоліття, уряд не повинен ігнорувати 17 ЦСР, однак, насамперед має визначити 2–3 пріоритетних задачі особливого періоду (далі ПЗОП) для

кожного міністерства, провести градацію цих урядових інституцій за критерієм безпосереднього забезпечення оборонно-безпекових потреб (утворивши тим самим не менше 2 груп міністерств), здійснити забезпеченням людськими, фінансовими та матеріально-технічними ресурсами кожен блок міністерств дотримуючись переваги для структур які безпосередньо реалізують задачі оборонного та безпекового характеру.

Безперечно, певна кількість згаданих ПЗОП, за своїм змістом певним чином може збігатися з ЦСР, що буде тільки на користь реалізації зазначених цілей. Також, з урахуванням набутої практики, не можна виключати певне корегування переліку ЦСР для України (особливо у поствоєнні часи її функціонування).

Порушене питання є достатньо актуальним як для реалізації прикладних завдань українського уряду у теперішніх реаліях, так для науки адміністративного права, норми якого переважно закріплюють та реалізують відповідні цілі та пріоритети.

Науково-теоретичною основою для вивчення цієї важливої для українського суспільства і держави теми, можуть слугувати праці таких відомих учених як: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, В.М. Гарашук, Р.А. Каложний, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, В.Я. Настюк, О.І. Харитюнова та ін.

Набутий досвід щодо визначення та реалізації ЦСР (у відносно мирний) та ПЗОП (під час повномасштабної війни), спонукає до його ретельного аналізу та об'єктивного оцінювання, що допоможе сформулювати своєчасні висновки і пропозиції спрямовані на усунення існуючих недоліків та розв'язання невирішених задач, тому вивчення характеристик потреб сталого розвитку і системи пріоритетів діяльності українського уряду є головною метою даної праці.

На початку викладення основного матеріалу, необхідно зазначити, що питання сталого розвитку уперше набули своє нормативно-правове закріплення в Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015, яким було схвалено відповідну Стратегію (далі Стратегія).

Ознайомлення зі змістом цього програмного документу спонукає до твердження про високі амбіції, завищені очікування та недооцінку його укладачів тодішніх українських реалій. Зокрема, метою Стратегії визначалось впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

Задля цього рух уперед передбачалося здійснювати за такими векторами: вектор розвитку – забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя...; вектор безпеки – забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні...; вектор відповідальності – це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, ...матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг в державному та приватному секторах; вектор гордості – це забезпечення взаємної поваги та толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт. Україна повинна зайняти гідне місце серед провідних держав світу...

Стратегія передбачала в рамках названих чотирьох векторів руху реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави. Першочерговими визначили реалізацію таких реформ і програм як: реформа системи національної безпеки та оборони; оновлення влади та антикорупційна реформа; судова реформа; реформа правоохоронної системи; децентралізація та реформа державного управління;

дерегуляція та розвиток підприємництва; реформа системи охорони здоров'я; податкова реформа; програма енергонезалежності; програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі.

Реалізація Стратегії передбачала досягнення 25 ключових показників, що оцінюють хід виконання реформ та програм, а саме: у рейтингу Світового банку «Doing Business» Україна посідає місце серед перших 30 позицій; кредитний рейтинг України – Рейтинг за зобов'язаннями в іноземній валюті за шкалою рейтингового агентства Standard and poor's – становитиме не нижче інвестиційної категорії «BBB»; за глобальним індексом конкурентоспроможності, який розраховує Всесвітній Економічний Форум (WEF), Україна увійде до 40 кращих держав світу; валовий внутрішній продукт (за паритетом купівельної спроможності) у розрахунку на одну особу, який розраховує Світовий банк, підвищиться до 16 000 доларів США; чисті надходження прямих іноземних інвестицій за період 2015–2020 років за даними Світового банку складуть понад 40 млрд доларів США; максимальне відношення дефіциту державного бюджету до валового внутрішнього продукту за розрахунками Міжнародного валютного фонду не перевищуватиме 3 відсотки; максимальне відношення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до валового внутрішнього продукту за розрахунками Міжнародного валютного фонду не перевищуватиме 60 відсотків (відповідно до Маастрихтських критеріїв конвергенції); енергоємність валового внутрішнього продукту складе 0,2 тонни нафтового еквівалента на 1000 доларів США валового внутрішнього продукту за даними Міжнародного енергетичного агентства; витрати на національну безпеку і оборону становитимуть не менше 3 відсотків від валового внутрішнього продукту; чисельність професійних військових на 1000 населення збільшиться із 2,8 до 5,6 осіб за розрахунками Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру; за індексом сприйняття корупції, який розраховує Transparency International, Україна увійде до 50 кращих держав світу; за результатами опитування рівень довіри експертного середовища (адвокати, юристи) до суду становитиме 70 відсотків; за результатами загальнонаціонального опитування рівень довіри громадян до органів правопорядку становитиме 70 відсотків; оновлення кадрового складу державних службовців у правоохоронних органах, судах, інших державних органах на 70 відсотків; ліміт частки одного постачальника в загальному обсязі закупівель будь-якого з енергоресурсів складатиме не більше 30 відсотків; середня тривалість життя людини за розрахунками Світового банку підвищиться на 3 роки; питома вага місцевих бюджетів становитиме не менше 65 відсотків у зведеному бюджеті держави; частка проникнення широкоосмугового Інтернету за даними Світового банку складатиме 25 абонентів на 100 осіб; 75 відсотків випускників загальноосвітніх навчальних закладів володітимуть щонайменше двома іноземними мовами, що підтверджуватиметься міжнародними сертифікатами; Україна візьме участь у міжнародному дослідженні якості освіти PISA та увійде до 50 кращих держав – учасниць такого дослідження; Україна разом із Світовим банком розробить показник добробуту громадян, визначиться з його цільовим значенням та проводитиме моніторинг змін такого показника; за результатами загальнонаціонального опитування 90 відсотків громадян України відчуватимуть гордість за свою державу; під час участі у XXXII літніх Олімпійських іграх Україна завоює щонайменше 35 медалей; за глобальним індексом конкурентоспроможності у боротьбі за таланти, який розраховує одна з провідних світових бізнес-шкіл INSEAD), Україна увійде до 30 кращих держав світу; 20 фільмів українського виробництва вийдуть у широкий прокат у 2020 році

На відміну від Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року №722/2019, положення Стратегії охоплювали не тільки більший перелік пріоритетних напрямків сталого розвитку (зокрема безпекову та оборонну сферу), а й передбачали необхідність їх реформування, що відповідало об'єктивним потребам як тодішнього так і теперішнього часу. Втім, якщо розглядати 25 показників за якими мала б відбуватися оцінка реалізації Стратегії, то одразу впадають в око як їх конкретність (великий позитив) так і їх нереалістичність (значний мінус).

Повертаючись до розгляду ЦСР, необхідно ще раз зазначити, що після початку широкомасштабної агресії РФ на територію України 24 лютого 2022 року, реалізація вказаних вище цілей, об'єктивно значно зменшила рівень своєї актуальності. Проте в Україні за ініціативи віце-прем'єрки О. Стефанішиної та Секретаріату вітчизняного Уряду розпочато функціонування Офісу з питань ЦСР, головним завданнями якого в сучасних умовах, є подальша реалізація ЦСР через відповідне загальнодержавне та регіональне планування діяльності публічних адміністрацій, яке також має враховувати й заходи післявоєнного відновлення нашої країни. Ця структура має допомогти посилити внутрішній координаційний механізм уряду з реалізації та моніторингу ЦСР для досягнення сталого відновлення України та подальшого розвитку. Сприятиме розробці рішень та інструментів для моніторингу та оцінки ефективності виконання державних політик України відповідно до національних ЦСР. Окрім того, Офіс ЦСР прискорить формування механізму оцінки проектів нормативно-правових актів відносно глобального порядку денного та стратегічних партнерств, а також допоможе у наданні підтримки у підготовці та аналізі проектів нормативно-правових актів, необхідних для приведення національного законодавства до законодавства ЄС з урахуванням зобов'язань України щодо сталого розвитку [2].

У мирний час, з визначеними ЦСР об'єктивно мають кореспондуватися пріоритети діяльності уряду. Однак, під час війни таке правило може діяти лише частково. Зокрема, як заявив на початку цього року прем'єр-міністр України Денис Шмигаль – забезпечення армії, інтеграція в ЄС та НАТО, енергетика та відновлення – серед ключових пріоритетів та напрямків, за якими Україна буде рухатися вперед у 2023 році.

За його словами, пріоритетами уряду на 2023 рік є: забезпечення армії, оборона та безпека; інтеграція України в ЄС та НАТО; енергетичний фронт; відновлення України; макрофінансова стабільність і програми підтримки бізнесу; ветеранська політика; освіта; продовження реформи децентралізації; впровадження обов'язкового пенсійного накопичення і реформа Фондового ринку та ринку капіталів; реформа управління держвласністю та реформа державного управління [3].

Наведений перелік був відкоригований та доповнений ще декількома напрямками. Так, розпорядженням Кабміну України від 14.03.2023 № 221-р було затверджено план пріоритетних дій Уряду на 2023 рік. Загалом у Плані прописано 569 кроків, які розподіляються за такими основними напрямками: безпека і оборона; інтеграція в ЄС та НАТО; енергетична безпека; відбудова країни; макрофінансова стабільність та підтримка бізнесу; ветеранська політика; безпечна, доступна та якісна освіта; продовження децентралізації та регіональний розвиток; підтримка громадян, які опинились в складних обставинах; ефективне державне управління; наука та інновації для високотехнологічного розвитку; консолідація українського суспільства; здорова нація; верховенство права та санкційна політика; захист довкілля.

Головними відмінностями між ЦСР та наведеними урядовими пріоритетами (далі УП) на мій погляд є: тер-

міни їх виконання (хоча реалізація наведених пріоритетів може переходити з року в рік); реалізація перших апіорі має забезпечувати сталий розвиток країни (виконання стратегічних завдань), других – підтримання функціонування (виживання) України в конкретних умовах миру чи війни (реалізація насамперед нагальних поточних задач); УП як правило є складовими реформ різноманітних сфер конкретного суспільства і держави; перелік ЦСР певної країни є похідним від ЦСР ООН, у змісті більшості яких відображені глобальні проблемами людства, що мають як правило довгострокові перспективи свого втілення у життя.

І все ж між ЦСР та УП більше спільного ніж відмінностей, бо останні за великим рахунком є похідними від перших (або кореспондуються та не суперечать їм), як перші так й другі – спрямованні на реалізацію нагальних потреб українських громадян у ключових сферах соціального життя.

За готовністю реально забезпечувати сталий розвиток, країни світу можна поділити на дві групи. Першу, складають високорозвинуті держави, які можуть досягти сталого розвитку у безумовному форматі. Іншу групу – репрезентують більшість країн світу, які спроможні забезпечувати сталий розвиток за низки вагомих умов, серед яких ключовими на мою думку є: існування бажання і можливостей (інтелектуальних, фізичних, фінансових) у керівництва конкретної країни; надійне функціонування державної бюрократії та владних інститутів здатних успішно реалізувати поставлені цілі та завдання; відсутність з боку істеблішменту країни протидії подібним заходам; усвідомлення та підтримка втілення у життя відповідних потреб переважною більшістю населення країни; наявність міжнародних стандартів, вироблених на основі позитивного досвіду успішно функціонуючих соціальних, економічних та екологічних систем розвинутих держав; належне законодавче супроводження, нормативна база якого ґрунтується на відповідних об'єктивних суспільних потребах; дієве стимулювання щодо забезпечення реалізації концепції сталого розвитку з боку міжнародних організацій, міждержавних союзів, розвинутих держав, тощо.

Нажаль, Україна знаходиться серед держав другої групи, тому сподівання на успішне досягнення ЦСР залежить від попереднього вирішення перелічених умов, а також не потрібно забувати про високі ризики пов'язані з поширенням корупції серед високопосадовців в нашій державі, та найголовніше – триваючу гарячу фазу агресії РФ проти України.

Питання належного забезпечення сталого розвитку як на світовому, так й на рівні конкретних держав органічно пов'язані з більшістю глобальних проблем людства. Насамперед це стосується соціальних, економічних та екологічних загроз, які повністю відповідають існуючим трьом складовим чинної концепції сталого розвитку.

За рівнем пріоритетності, реалізація концепції сталого розвитку, враховуючи її поліструктурність, яка охоплює три різновиди глобальних проблем людства посідає одне з найвищих місць.

Однак, на початку 2023 року символічний годинник Судного дня ще більше наблизився до опівночі, попереджаючи, що людство небезпечно близько до катастрофи.

Стрілки цього годинника встановили на позначку 90 секунд до півночі. Так мало часу, на думку вчених, лишилось до повного знищення нашої планети через дії людини.

У Віснику вчених-атомників (BAS) сказано, що останнє переведення годинника пов'язане насамперед із війною в Україні, у 2020 році стрілки годинника перевели на 100 секунд ближче до опівночі. Протягом 2021 та 2022 років, стрілки годинника залишалися на тому ж місці (найдалі від 12 стрілки годинника були одразу після закінчення холодної війни – за 17 хвилин до опівночі) [4].

Через значну ймовірність ескалації на Близькому Сході, спричиненої терористичним нападом організації Хамас на Ізраїль 7 жовтня 2023 року, існує значний ризик початку регіональної війни, котра разом з російським широкомасштабним нападом на нашу державу, може виступи у ролі подвійного тригера початку Третьої світової війни, яка на відміну від двох перших за великою ймовірністю буде ядерною.

На думку лідера республіканської партії у Сенаті США Мітча Макконнелла Китай, росія та Іран є новою «віссю зла» [5].

Дане висловлювання свідчить про новий небезпечний етап поляризації країн світу, спробу країн осі зла переформатувати під свої інтереси чинний світопорядок, а також високу готовність розв'язання накопичених проблем людства воєнними засобами. Тому головними пріоритетами сьогодення для людства стають: недопущення краху людства у полум'ї ядерної війни, відновлення територіальної цілісності жертв агресій відповідно до положень Статуту ООН та створення нових дієвих правових механізмів забезпечення міжнародного правопорядку та безпеки.

Висновок. На підставі викладеного можна констатувати, що цілі та завдання сталого розвитку є універсальним засобом визначення та реалізації нагальних потреб як у світовому масштабі так й у межах конкретної країни. Зміст ЦСО у значній мірі кореспондується з існуючими глобальними проблемами людства і має піддаватися вчасному корегуванню залежно від тенденцій щодо зміни їх першочерговості (особливо якщо це пов'язане з такою екзистенційною загрозою як світова війна). Потреби сталого розвитку мають тісний зв'язок з пріоритетами діяльності уряду, які у мирний час функціонування певного державного утворення є фактично похідними від ЦСР. В умовах війни може виникати необхідність забезпечення втілення у життя особливих урядових пріоритетів, що у перспективі не виключає змін та доповнень до переліку ЦСР конкретної країни як під час воєнного стану або після його завершення. У теперішніх реаліях для української держави – гаряча стадія російської агресії та високий рівень політичної корупції є ключовими перешкодами на шляху вчасної та повної реалізації ЦСР та УП. Тому, лише після подолання цих перепон, можна сподіватися на прийнятний формат цивілізаційного розвитку українського суспільства і держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богдан Вальд. Сталий розвиток: що це, чому це важливо та до чого тут Україна. Український капітал. 28 травня 2021. <https://ucap.io/stalij-rozvytok-shho-cze-chomu-cze-vazhlyvo-ta-do-chogo-tut-ukrayina/>
2. В Україні відкрили Офіс Цілей сталого розвитку: що зміниться. <https://svit.kpi.ua/2022/08/10/в-Україні-відкрили-Офіс-сталого-...>
3. Прем'єр-міністр назвав 10 пріоритетів уряду на 2023 рік. <https://www.kmu.gov.ua/news/premier-ministr-nazvav-10-priorytetiv-uriadu-na-2023rik#:~:text=>
4. Кім Через війну в Україні годинник Судного дня перевели ще ближче до опівночі. Що це означає? BBC News. 28 січня 2023. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64414274>
5. Олена Перепадя. Лідер республіканців у Сенаті: РФ, КНР, Іран – нова вісь зла. 23 жовтня 2023. Німецька хвиля. <https://www.dw.com/uk/lider-respublikanciv-u-senati-rosia-kitaj-ta-iran-e-novou-vissu-zla/a-67182114>